

Vrijheid van meningsuiting

Instructiehandleiding

INHOUDSTAFEL

I. Praktische fiche	3
II. Instructies	4
Korte inleiding op het instrument	4
Scenario	4
III. Meer informatie	5
De Democratiefabriek en de sleutelcompetentie en eindterm burgerschap.....	5
Verwante workshops.....	6

I. Praktische fiche

	Doelgroep	Alle leerjaren van het secundair onderwijs
	Aantal	Volledige klas
	Duur	1 lesuur
	Korte beschrijving	De leerlingen leren het wettelijk kader van vrijheid van meningsuiting kennen en analyseren in groepjes maatschappelijke gebeurtenissen. In een derde stap stellen zij hun eigen vrijheid van meningsuiting ter discussie.
	Doestellingen	Zich ervan bewust zijn dat het collectieve leven een evenwicht vereist tussen de noodzakelijke vrijheid van meningsuiting en een even noodzakelijke aandacht voor de effecten daarvan op de andere leden van de samenleving.
	Materiaal	Fiches 1, 2 en 3
	Te downloaden documenten	

II. Instructies

Korte inleiding op het instrument

Wat betekent vrijheid van meningsuiting? Is die absoluut? Kan je alles zeggen wat je denkt en zoals je dat wilt?

Natuurlijk niet! We hebben in ons land een wettelijk kader dat de vrijheid van meningsuiting regelt, om misbruik ervan te beperken. Zo wordt een evenwicht gezocht tussen de fundamentele vrijheid om uit te drukken wat je denkt en de gevolgen van onze uitspraken op de personen over wie we spreken. Het gaat erom zowel de vrijheid van meningsuiting als de waardigheid van de betrokken personen te beschermen.

Scenario

TIMING	ACTIVITEITEN	MATERIAAL
10'	<p><i>Verdeel de klas in vijf groepen.</i> <i>Het is het beste de groepen willekeurig te vormen.</i></p> <p>Kennismaking met het wettelijk kader</p> <p>Met de hulp van fiche 1 leren de leerlingen het wettelijk kader rond vrijheid van meningsuiting kennen.</p>	Fiche 1
5'	<p>Verdeling van de cases over vrijheid van meningsuiting</p> <p>De leerkracht geeft elke groep een case. De groep bekijkt die en bespreekt die snel.</p>	Fiche 2
15'	<p>Analyse van de cases</p> <p>Elke groep vult fiche 3 in. De bevat een tabel op basis waarvan ze in detail de case kunnen analyseren en kunnen pleiten voor of tegen dit standpunt. Daarna moeten ze het vergelijken met het bestaande wettelijk kader.</p>	Fiche 3
15'	<p>En jullie? Kunnen jullie je op deze manier uitdrukken?</p> <p>De leerlingen, nog steeds in groepjes, bekijken vijf situaties waarin ze zelf aan zet zijn, uitgelegd in fiche 4.</p>	Fiche 4

	Ze vullen deze fiche aan door te verwijzen naar het wettelijk kader. Wat mag wel en wat mag niet volgens de wet?	
5'	Conclusie Waarom is het nodig de vrijheid van meningsuiting wettelijk te regelen? Wat zouden de gevolgen zijn van een absolute vrijheid van meningsuiting? En van géén vrijheid van meningsuiting?	

III. Meer informatie

De Democratiefabriek en de sleutelcompetentie en eindterm burgerschap

Sinds 2018 vormen 16 sleutelcompetenties de basis van de nieuwe eindtermen, die geformuleerd worden in functie van die sleutelcompetenties.

Een van de **sleutelcompetenties** is "Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven¹". "Er gaat aandacht naar identiteit, diversiteit, participatie, dialoog, politiek en democratische principes".

Verschillende bouwstenen van deze sleutelcompetentie komen expliciet aan bod in de Democratiefabriek:

- De dynamiek en de gelaagdheid van (eigen) identiteiten duiden.
- Omgaan met diversiteit in het samenleven en het samenwerken.
- Geïnformeerd en beargumenteerd met elkaar in dialoog gaan.
- Democratische principes en democratische cultuur kaderen binnen de moderne rechtsstaat.

Elke bouwsteen van de sleutelcompetentie Burgerschap is verder uitgewerkt in de **eindterm** "Burgerschap", in alle graden van het secundair onderwijs².

Ook hier zijn duidelijke linken met de Democratiefabriek. Enkele voorbeelden per graad:

Eerste graad:

7.1 De leerlingen lichten de gelaagdheid en de dynamiek van identiteiten en de mogelijke gevolgen ervan voor relaties met anderen toe.

¹ Zie <https://www.kwalificatiesencurriculum.be/sites/default/files/atoms/files/Sleutelcompetentie%20Burgerschap.pdf>

² Voor de eindtermen, zie: <https://onderwijsdoelen.be/>. Opgelet, deze nieuwe eindtermen zijn gradueel ingevoerd. Voor de eerste graad secundair vanaf 1 september 2019, voor de tweede graad secundair vanaf 1 september 2021 en voor de derde graad vanaf 1 september 2023.

7.4 De leerlingen lichten de mechanismen van vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk toe.

7.7 De leerlingen onderbouwen een eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen, thema's en trends met betrouwbare informatie en geldige argumenten.

7.16 De leerlingen komen op voor de eerbiediging van de rechten van de mens en het kind en voor sociale rechtvaardigheid, voor zover het relevant is voor hun eigen leefwereld.

Tweede graad:

7.1 De leerlingen lichten toe hoe persoonlijke identiteiten zich verhouden tot verschillende groepsidentiteiten.

7.4 De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om met vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk om te gaan.

7.8 De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om op een geïnformeerde wijze in dialoog te gaan over maatschappelijke uitdagingen.

7.18 (voor ASO, KSO, TSO met finaliteit doorstroom) De leerlingen onderzoeken concrete situaties met betrekking tot mensenrechten.

7.18 (voor KSO, TSO met dubbele finaliteit en voor BSO met finaliteit arbeidsmarkt) De leerlingen beschrijven concrete situaties met betrekking tot mensenrechten.

Derde graad:

7.1 De leerlingen onderzoeken de interactie tussen verschillende lagen van identiteiten.

7.4 De leerlingen hanteren strategieën om met vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk om te gaan.

7.7 De leerlingen zijn bereid om in dialoog hun mening te ontwikkelen en bij te sturen.

7.20 (voor ASO, KSO, TSO met finaliteit doorstroom) De leerlingen onderzoeken in concrete situaties het belang en de impact van mensenrechten.

Verwante workshops

Discrimin'action

Democracy

